

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра англійської філології та прикладної лінгвістики

**Лінгвокультурологічні особливості австралійських казкових
наративів: корпусний аналіз**

Кваліфікаційна робота (проєкт)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 221 М групи

Спеціальності: 035.10 Філологія
(прикладна лінгвістика)

Освітньо-професійної програми:
«Філологія (Прикладна лінгвістика)»
Антоненко Тетяна Олександрівна

Керівниця: к. філол.н., доцентка
Цапів Алла Олексіївна

Рецензентка: Гусак Анастасія
Дмитрівна, стейкхолдер ОПП Філологія
(Прикладна лінгвістика), спеціаліст
відділу контекстної реклами рекламної
агенції групи компаній «WEZOM» &
“Elit-Web”

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні заходи дослідження.....	6
1.1 Корпусний підхід у вивченні австралійської дитячої літератури....	6
1.2 Типологічна специфіка текстів австралійських літературних казок.....	10
1.3 Поняття казкового етнонаративу у лінгвокультурному висвітленні.....	12
1.4 Міфопоетика австралійських художніх текстів для дітей.....	17
РОЗДІЛ 2. Міфопоетика австралійських казок в аспекті корпусних досліджень	22
2.1 Особливості австралійської художньої літератури.....	22
2.2 Етнореалії в австралійських казкових етнонаративах для дітей....	27
2.3 Лінгвокультурна специфіка коротких оповідань Дороті Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»).	32
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43

ВСТУП

Мова і культура відображають світогляд людини, особливості менталітету етносу, цінності, духовний світ. Емотивні, когнітивні й поведінкові стереотипи складають менталітет етносу. Лінгвокультурний вимір включає в себе не лише мови певного дискурсу, але й умови, культуру і традиція країни, у якій він виник.

Мова – це ключ до вивчення лінгвокультури певного етносу. У мові та мовленні віддзеркалено особливості менталітету народу, історичні, релігійні та правові стандарти лінгвокультури. Мова і культура впливають на формування концептуальної та мовної картини світу. Казка – це найпопулярніший жанр дитячої літератури, а літературна казка є різновидом цього жанру, що створюється завдяки фантазії письменника. Австралійські казки особливі, написані на основі переказів автохтонного населення, вони вдало передають колорит країни, її специфіку і культуру.

Завдяки своєму географічному положенню, ізоляції від усього світу, від західного та європейського тиску на початковому етапі, культура Австралії стала вартою основою для лінгвокультурного дослідження.

Актуальність теми дослідження зумовлена тенденцією до вивчення сучасними лінгвістичними студіями етноспецифіки та культурологічної індивідуальності художніх текстів різних лінгвокультур, зокрема австралійської лінгвокультури. Австралійська літературна традиція пододала складний шлях від текстів, створених під тиском європейської літературної традиції до самобутніх творів, що відображують унікальність австралійської етнокультури. Наукову роботу виконано у рідній сучасних поетико-нараторологічних студій, що були започатковані у Херсонському державному університеті. У контексті дослідження, слідом за А.О. Цапів, під казковими етнонаративами розуміємо історію про казковий світ, маніфестовану вербальними та візуальними способами нарації, домінантною властивістю якої є міфопоетика (наративна трансформація міфологічних образів і сюжетів) австралійської автохтонної культури, причому всі будівельні наративні

елементи мають етноспецифічне забарвлення/компонент. Сама історія (наратив) є результатом розгортання етноареалій австралійської лінгвокультури (імпліцитних ознак, вилучених з етноареалій/міфологем); анімалістичні та флористичні персонажі казкового етнонаративу – коали, вомбати, посуми, суцвіття евкаліпту – є етноперсонажами, які відбивають етноареалії австралійської флори й фауни. Художній час і простір казкових етнонаративів, тобто хронотоп, що в контексті нашої роботи постає як етнохронотоп, утілює етноареалії австралійської лінгвокультури Буш та Дрімінг і є унікальним за відсутності його аналогів у казках інших лінгвокультур. Фокалізатором подій у наративі постає етноперсонаж, що за віком відповідає дитині [].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами.

Дослідження виконано в рамках комплексної наукової теми кафедри перекладознавства та прикладної лінгвістики «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі» (номер державної реєстрації 0117U003763).

Метою дипломної роботи є дослідження лінгвальних засобів реалізації культурологічної специфіки австралійських художніх текстів.

Досягнення даної мети передбачало виконання таких **завдань**:

- вивчити екстралінгвістичні фактори, що вплинули на становлення і формування австралійської літературної традиції;
- визначити поняття «національно-культурна специфіка»;
- обґрунтувати теоретико-методологічний апарат дослідження, зокрема розтлумачити поняття «етнохронотоп», «лінгвокультура», «реалія», «етноспецифіка», «літературна казка», «етнокультурні смисли», «лінгвістичний текстовий корпус»;
- спираючись на корпусне дослідження здійснити комплексний аналіз сюжетно-композиційних засобів втілення етнокультурної специфіки обраних літературних казок, лексичних одиниць, реалій.

Об'єктом дослідження є культурологічна специфіка австралійських художніх наративів для дітей.

Предмет дослідження – лексичні, лінгвостилістичні, сюжетно-композиційні засоби втілення етнокультурних смислів у корпусі австралійських казкових етнонаративів .

Методами дослідження у кваліфікаційній роботі були використані загальнонаукові методи:

- порівняння: встановлення відмінностей, порівняння специфіки австралійської казки з українською;
- розрахунок, корпусний аналіз: визначення частотності вживання лексичних одиниць *bush, bushland*;
- узагальнення інформації матеріалів дослідження, вибір основної інформації на тлі загальної;
- синтез: поєднання узагальненої з великої кількості джерел інформації у єдину кваліфікаційну роботу;
- елементарно-теоретичний метод застосовано під час дослідження питання становлення художньої літератури Австралії, причинно-наслідкових зв'язків під час її розвитку;
- поетико-наратологічний метод аналізування художніх наративів для дітей, що уможливив виявлення їхньої культурологічної та наративної специфіки.

Матеріалом дослідження слугували збірки казок найпопулярніших австралійських письменників : серія коротких оповідань із казковим сюжетом Дороти Волл "Blinky Bill" («Блінкі Білл»), казка Нормана Ліндсей «The Magic Pudding» («Чарівний пудинг»), збірка казок Мей Гіббс «The Complete Adventures of Snugglepoot and Cuddlepoot» («Казки про Снаглпот і Кадлпай:їх дивовижні пригоди»).

Наукова новизна одержаних результатів:

- здійснено аналіз австралійських художніх текстів з метою виявлення найбільш поширених компонентів, що відображають їх національно-культурну специфіку;
- подано класифікацію найбільш поширених компонентів національно-культурної специфіки австралійської художньої літератури;
- розроблена класифікація слів-реалій в австралійській художній літературі.

Практичне значення одержаних результатів. Результати проведеного наукового дослідження можуть бути використанні у викладанні курсів циклу обов'язкових компонентів освітньої програми «Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно))» другого (магістерського) рівня вищої освіти: «Сучасна література країни першої іноземної мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін».

Апробація результатів дослідження: Результати наукового дослідження було обговорено на засіданнях кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики Херсонського державного університету, які були проведені в формі попереднього захисту; також результати роботи пройшли апробацію на Усеукраїнській науково-практичній конференції «Лінгвістичні обрії XXI сторіччя», що проходила у Херсонському державному університеті (25–26 червня 2019 року). Основні положення роботи висвітлено у матеріалах Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі» (16 квітня 2020 року, Херсонський національний технічний університет).

Кваліфікаційна робота складається з вступу, двох розділів, що включають сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 50 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Корпусний підхід у вивченні австралійської дитячої літератури

Австралія або Австралійський Союз (англ. Commonwealth of Australia) — держава, яка знаходиться у Південній півкулі Землі на Австралійському материку і острові Тасманія. Австралійці є представниками ранньої стадії розвитку людства – майже недоторканного общинно-родового устрою. Саме тому їх культура дуже цікава для сучасної людини [42, с. 297].

У всіх сферах людської діяльності виявляється протилежність європейців і аборигенів. Аборигени не концентрувалися на матеріальному статку, їх культура орієнтована на зв'язок людини з природою. Через вторгнення європейців одні аборигени були загнані до резервацій, а інші кардинально змінили своє життя і його культурний зміст. Хоча аборигени ведуть європейський спосіб життя, їх культура і традиції все ще існують.

30-ті роки ХХ сторіччя зіграли велику роль у становленні культурного життя австралійців, коли країну заповнили емігранти з Центральної Європи. Цей процес став поштовхом для виходу Австралії з ізоляції від інших континентів, налагодження засобів сполучення і укоріненню європейської культури.

З початку ХІХ сторіччя література на континенті створюється англійською мовою. В колоніальний період становлення літератури Австралії письменники називали себе продовжувачами традицій англійської літератури 18-19 віків [7, с. 288].

Сьогодні основний масив літературних текстів в Австралії створюється англійською мовою не лише тому, що вона є державною мовою і не тільки тому, що це результат багаторічної асиміляційної політики держави щодо етнічних меншин, а й тому, що це є запорукою виходу твору на національний і міжнародний читацький ринок [10, с. 118-121]. Хоча прояв етнічної

ідентичності аборигенів у художніх творах є незаперечним, але використання англійської мови говорить про прояв австралійської національної ідентичності, про засвоєння, нехай і часткове, культури європейських етносів, які, наразі, становлять ядро нації. Відомо, що мовний чинник поряд з історичним, ареально-хронологічним, територіальним і політичним є одним з тих, що обумовлюють національну ідентичність [21, с. 124].

Прагнення зберегти та передати свою культуру, звичаї й індивідуальну мовну картину світу спонукало народи закріплювати обряди, набутий досвід у піснях та переказах, а особливістю є їх застосування для створення своєрідної мапи своїх земель. Казкову картину світу австралійців складають пісні та перекази, що мають конкретний зв'язок з територією. Австралійська казка була складена й записана переселенцями, а не автохтонними мешканцями континенту, які були авторами легенд і міфів.

Наприкінці XIX сторіччя література набула національного характеру і світ побачили книги австралійських авторів, що знаменувало виникнення окремої літератури Австралії [17].

Фундаментом становлення дитячої літератури в Австралії виступає книга, що побачила світ у жовтні 1841 року, – “A Mother’s Offering to Her Children: by a Lady, Long resident in New South Wales”. Більше століття авторка книги не залишалась невідомою. Пізніше наприкінці XX століття відома дослідниця дитячої літератури Австралії – М. Мур, вивчивши та проаналізувавши матеріали та архіви, розкрила світові таємницю Шарлотти Аткинсон (Бартон). Жінка переїхала з Англії до Австралії в 1827 році, де і стала матір’ю першої австралійської жінки-письменниці Луїзи Аткинсон, яка створила перший наратив для дітей, виданий в Австралії [62, с. 144].

Слідом за Цапів А.О. поняття художні тексти для дітей визначаємо як: «Широкий спектр текстів з амбівалентною адресатністю, різних за формою, жанром, функціями й естетичним впливом. Ці тексти цілеспрямовано написані для дітей або ж адаптовані для дитячої читацької аудиторії. Віковий критерій їхнього адресата умовно варіюється від 2 до 12 років» [62, с. 61].

У період з 1870 до 1910 р. світ побачили перші художні тексти для дітей, вони позиціонувались як суто австралійські і це було зрозуміло за їхньою назвою. Зазвичай, вона включала в себе «австралійський» складник: “Australian Wonderland: a Fairy Chain” (A.A.V. and Helumac, 1899), “Mr. Bunyip or Mary Somerville’s ramble: an Australian Story for Children” (Lockeyear, 1891) тощо (Foster, Finnis, & Maureen, 2005). Автори перших художніх текстів для дітей намагались застосувати більш відомі сюжети і мотиви європейських казок, підлаштовуючи їх під «ландшафти» Австралії. Деякі літературні критики звинувачували авторів, що це лише казки з австралійськими персонажами для європейців [62, с. 145].

Але головною залишається міфологічна основа історій автохтонного населення континенту. Перекладачі намагались максимально передати місцевий колорит у своїх працях.

Тематика австралійського казкового дискурсу яскраво відзеркалювала культурну ситуацію й історичне минуле і включала наступні теми:

- 1) заселення континенту;
- 2) повсякденне життя на землях Буш (the Bush);
- 3) родинні стосунки [56].

Сьогодні корпусна лінгвістика належить до одного із пріоритетних сучасних напрямків прикладного лінгвістичного дослідження. Хоча ще у першій половині ХХ сторіччя було можливо побудувати корпус тільки вручну. Це забирало багато часу, сил і витрат. Тому користування корпусами текстів було мінімальним і лише в тому випадку, коли велика кількість людей була в цьому зацікавлена. Але завдяки розвитку корпусної лінгвістики використання корпусів стало можливим повсюди [41, с. 53].

Першим лінгвістичним корпусом прийнято вважати Браунівський корпус (Brown Corpus). Він був розроблений у 1963 році співробітниками Браунівського Університету, У. Френсис і Г. Кучера. Обсяг першого корпусу представляє собою 1 млн. слововживань, тобто в його склад входить 500 фрагментів обсягом по 2000 слововживань з текстів, виданих в 1961 р. в США,

різних жанрів: художні тексти відомих письменників і поетів, статті з газет і журналів, приклади письмового ділового мовлення та тексти на релігійну тематику. Існує кілька причин створення Браунівського корпусу. В першу чергу, це забезпечення системного дослідження англійських текстів, що належать до різних жанрів. По-друге, надання достатньої кількості матеріалу для порівняння цих даних. По-третє, залучення інтересу багатьох вчених до появи нової наукової дисципліни. Це був прорив у прикладній лінгвістиці, який викликав багато суперечок і дискусій. Що стосується складання самого корпусу, то він будувався, з одного боку, на основі статистичних даних, а, з іншого боку, на досвіді і інтуїції вчених. Щоб досягти об'єктивності, було необхідне використання простих і прозорих текстів [20, с. 48].

Пізніше у 1971-1978 роках, за прикладом своїх американських колег, європейські вчені зайнялися складанням іншого корпусу текстів. Він отримав назву Ланкастерський-Осло-Бергенський корпус британського варіанту сучасної англійської мови (The Lancaster-Oslo / Bergen Corpus of British English, LOB). Складанням цього словника займалися в основному британські і норвезькі вчені. Вони керувалися тими ж принципами, що і вчені з Браунівського Університету. На період створення він містив 500 текстів, що належать до різних жанрів, об'ємом 2000 слововживань [13, с. 160].

Корпусна стилістика – це поєднання аналітичних методів корпусної лінгвістики та стилістики, вона дозволяє здійснити аналіз літературних текстів користуючись лінгвістичними корпусами [33, с. 130]. Слідом за О.М. Демська–Кульчицька під корпусом текстів розуміємо : «Корпус – це машиночитане, стандартно організоване зібрання репрезентативних для певної мови, діалекту або іншої підмножин(и) мов(и) писемних або усних текстів, призначених для лінгвістичного аналізу й опису, відібраних і впорядкованих згідно з експліцитними екстра– та інтралінгвальними критеріями». Це, так звана, інформаційно-довідкова система, за допомогою якої можливо досліджувати одиниці та явища різних мовних рівнів, особливості функціонування природної мови в усному та писемному мовленні

у різних стилях. Корпусні студії досліджують функціонування природної мови в реальному житті за допомогою сучасних комп'ютерних технологій, методом аналізу відібраних текстових корпусів [15, с. 288].

Згідно до визначення за Карповою О.А.: «Терміном “корпусна лінгвістика” прийнято називати галузь вивчення мови на основі текстових або акустичних корпусів з інтенсивним залученням комп'ютера на етапах збирання, збереження та аналізу даних» [24, с. 176].

За допомогою корпусної лінгвістики створюється статистика частотності вживання мовних одиниць, що слугує показником процесів сприйняття, відтворення і передачі мовних даних.

Характерні ознаки корпусного аналізу:

- емпіричний підхід, тобто дослідження реальних моделей мовної реалізації у текстах природною мовою);

- для аналізу використовуються великі за обсягом тексти (корпуси);

- застосовуються квалітативні та квантитативні аналітичні методики (створення статистики частоти вживання лінгвістичних одиниць);

- залучення сучасних комп'ютерних технологій для обробки і дослідження матеріалу [65, с. 48].

Наразі велика увага приділяється вивченню емотивності мовлення персонажів на базі аналізу інтонаційних моделей корпусів текстів. Вивчення граматичної структури мови на основі лінгвістичних корпусів засновано на дослідженнях у галузі морфології, словозміни, словотвору. До системи автоматичного морфологічного аналізу входить алгоритм контекстного аналізу словоформ. Його основним завданням є правильне визначення граматичного значення омонімічної словоформи [57, с. 99 - 111].

Нині корпусні студії всього світу стімко розвиваються. Велика кількість досліджень у цій галузі і постійне виникнення нових корпусів є цьому підтвердженням.

1.2. Типологічна специфіка текстів австралійських літературних казок

Існує чарівна хімія поєднання елементів для створення художнього тексту для дітей. Сукупність образів, структури частин, стилю – це унікальний симбіоз, що дозволяє дитині поринути у сюжет казки. Дитяча література – це художні тексти, у яких обізнаність дитячої аудиторії, видавнича справа (рішення автора підлаштувати літературний твір до очікувань та смаків дитячої читацької аудиторії), посередницька справа (рішення книготорговців, бібліотекарів і педагогів орієнтуватися на конкретний текст саме для дитячої аудиторії) і читацька практика (свідоме рішення дорослих читати книгу з дитиною), демонструють усвідомлення аудиторією того, що автор знаходиться в «уявному» дитинстві у цей час і в цьому місці. Світ казки – це світ, створений дорослим письменником для дітей. Між автором і маленьким читачем існує величезний розрив у віці. Автор оперує власними згадками з дитинства, досвідом, культурними особливостями. Головним завданням є трансформувати ментальні схеми дорослої людини для дитячої аудиторії. Специфіку дитячої літератури становить саме її зорієнтованість на певну вікову групу дітей [18, с. 154].

Казка – це найпопулярніший жанр дитячої літератури, а літературна казка є особливим різновидом цього жанру, що створюється завдяки фантазії письменника [60, с. 60].

Слідом за В.В. Грищук літературну казку тлумачимо як: «Літературна казка – це авторський, художній, прозаїчний або віршований твір, що заснований або на фольклорних джерелах, або цілком оригінальний; твір переважно фантастичного характеру, чародійний, що описує цікаві, неймовірні пригоди вигаданих або традиційних казкових героїв і іноді орієнтований на дітей; твір, у якому неймовірне диво відіграє роль сюжетотворного фактора і слугує вихідною основою характеристики героїв» [12].

Автор у даному випадку є вихователем та вчителем, який за допомогою своїх творів виховує дитину, в цьому полягає дидактична функція літератури для дітей [52, с. 360].

Чіткої класифікації літературних казок не існує, проте літературознавці зазначають, що дитяча література налічує три види творів. До першої групи відносять художні і фольклорні твори, тому що спочатку вони не були орієнтовані на дитячу аудиторію [25, с. 352]. Їхню структуру було змінено, зміст адаптовано і скорочено, задля того, щоб вони відповідали вимогам дитячої літератури, щоб твір адекватно сприймався дитиною. До другої групи належать твори, що відносяться до «кола дитячого читання». Завдяки цьому терміну діапазон текстів, які дитина може прочитати і сприймати, розширюється. У творах, які відносяться до «кола дитячого читання», відсутня спрощена структура, вони не скорочуються і не орієнтовані на дитячу аудиторію. Вони призначалися для дорослого читача, а пізніше стали частиною літератури для дітей. До третьої групи відносять твори адресовані власне дитячій аудиторії [60, с. 58].

Науковці у галузі літературознавства та лінгвістики досягли великого успіху у дослідженні різних аспектів художніх текстів для дітей, таких як: специфіка тематики художніх текстів, їхня вікова зорієнтованість, сюжетно-композиційна структура, жанрові особливості і функції літератури для дітей [55, с. 94].

Дитячій літературі Австралії притаманна національна унікальність. Вона проявляється у виборі тем, підборі персонажів, в їх трактовці. Одна з рис такої літератури – це активна і свідома участь у вихованні молодого покоління та становленні як особистості. Австралійська література допомагає юним читачам відчувати себе австралійцями, донести думку, що австралійський народ єдиний, у його менталітет закарбована культура білих переселенців і корінного населення континенту [17]. Сучасна дитяча література складається з реалістичних, правдивих, пройнятих любов'ю до людини і вірою в її можливості творів. Для літератури характерно зображувати минуле і

сьогодення без прикрас. Дітям і підліткам розповідають про реалії життя, про добро і зло, світло й темряву, навчаючи боротьбі з нею. Перелік тем творів постійно поповнюється, наразі до них відносяться теми, пов'язані з проблемами соціально-економічного та расового характеру [18, с. 154].

Специфікою літератури для дітей є її сюжетно-композиційна структура, мовлення і тематика. Ці складові повинні втілюватись, відповідно вимогам дитячої літератури. Дитину захоплюють пригоди персонажів, їх подорожі, тому у творі завжди повинна відбуватися дія, сюжет повинен бути цікавим. Спостерігаючи за розвитком подій у казці, дитина має власний вільний простір для міркувань, суджень і висновків, щодо дій персонажів та їх наслідків. Мовлення у дитячому творі відповідає таким вимогам: просте, чітке, лаконічне, зрозуміле [32, с. 285].

Вагому роль у літературі для дітей відіграє композиція твору. Дії повинні поєднуватись між собою, наче ланцюжок. Динамічність подій корелює з активністю і запалом дитини, з прагненням якомога скоріше дізнатись, отримати, зрозуміти. Зазвичай казки мають стандартну кінцівку, яка відповідає основній моральній настанові – добро і дружба завжди одержують перемогу над злом, а зло, брехня і хитрість покарані. У казці персонажі чітко розмежовуються на позитивних і негативних. Дитина не повинна задаватись питанням щодо характеру героя і правильності його дій. Так у свідомості відкладаються певні образи з асоціаціями до них. Наприклад, заєць – беззахисний, а лис – хитрий, якщо проводити подібну аналогію щодо персонажів австралійських казок, то можна запевнити, що коала – лінива, а кенгуру – дбайливий [26, с. 352].

Казка легко сприймається, тому і є найбільш популярним жанром серед дітей.

1.3. Поняття казкового етонаративу у лінгвокультурному висвітленні

Лінгвокультурологія є золотою серединою між культурою та лінгвістикою, її фундаментом є схема «мова–свідомість–культура», рух якої відбувається у напрямку від культури до людини, у мові репрезентуються факти культури. Основою лінгвокультурологічного аналізу є співвідношення форм культури з формами мовної сфери.

Відомим фактом є те, що наратив – це універсальна характеристика культури. За допомогою наративу у процесі розповідання (оповіді) акумулюються, втілюються та передаються власні системи смислів. Ці процеси чітко відображаються у казках, міфах, легендах, історіях тощо. Наратив є специфічним способом осмислення світу, у ньому зібрано досвід людини [54, с. 112].

Згідно до визначення Цапів А.О. тлумачимо термін як : «Наратологія – це лінгвістична наука, що виникла у студіях структуралізму , постає водночас як теорія художнього прозового тексту та як теорія інтерпретації тексту» [61, с. 2]. У процесі сучасного вивчення і дослідження наратології, науковці розбудовують її у семіотичному та когнітивному аспектах. Наратив водночас є результатом і процесом репрезентації вигаданих або дійсних подій наратором для нарататора. Наратив є родом дискурсу, який характеризується тим, що розповідає історію [63, с. 312]. Наратив є певною формою повісткування, організацією наративних прийомів. Художній наратив виконує функцію творчого способу кодування і конструювання певного типу оповідної реальності у певних знаково-мовних формах методом колаборації подій та дій і побудови своєрідних модальної, оповідно-мовленневої, просторої та темпоральної сіток [54, с. 44]. Наративний прийом трактується як спосіб організації повісткування, він включає в себе операції, спрямовані на розгортання сюжету.

Згідно до тлумачення у довіднику: «Термін наратив, походячи від лат. *narrare* – розповідати, повідомляти, повістувати, етимологічно пов’язується з латинським прикметником *gnarus*, а, *um* у значенні: “той, хто знає, хто обізнаний”» [29].

За визначенням В. Буркерта казку розуміємо як : «Казка – перший фундаментальний спосіб відображення складної дійсності, простий спосіб повідати про заплутані проблеми, оскільки розповідь казки – це елементарний спосіб комунікації» [61, с. 56].

Казка – одна з цеглин, що складають складні художні наративи. Казковий світ відтворює наївне сприйняття (адресанта й адресата), а отже є протидією до реального світу. У казках досить часто відбувається повістування про істини, яких не вистачає в реальному житті людей, створюється казковий світ, у якому панує добро, лише добрі наміри героїв, превалювання справедливості і моральних цінностей. У такому випадку казка – певний кристалізований тип тексту, який поєднує у собі типи персонажів, тематику, мотиви інших наративів (легенд і байок) [61, с. 56]. Казка відноситься до жанру «чудесне в чистому вигляді», оскільки чудеса в ній не мають меж. Чарівні предмети, магія, незвичайний час і простір не викликають вагання або здивування ні в читача, ні в персонажів. Чудесне у казкових наративах є суттю подій про які йдеться у тексті . У таких наративах завжди присутні «чарівні знаряддя», наділені магічними властивостями, як наприклад, зачароване яблуко («Білосніжка») або чудесний нескінченний пудинг («Чарівний пудинг») тощо. Казковий світ натякає дитині, що можна збагнути реальний світ [61, с. 56].

Наратив – це історія, яка складається з низки подій, що пов’язані між собою причинно-наслідковим зв’язком. Він може бути реалізований через медіа, як канали передавання інформації за допомогою вербальних і невербальних засобів.

Згідно до визначення Цапів А.О. під художнім етнонаративом розуміємо: «Художній етнонаратив для дітей визначаємо як історію про події в художньому світі, що конструюється за допомогою вербальних і невербальних

засобів нарації, домінантною властивістю якого є міфопоетика австралійської автохтонної культури, а всі будівельні наративні елементи мають етноспецифічне забарвлення/компонент» [61, с. 143]. Сюжет історії – це результат розвитку етноархетипів лінгвокультури Австралії (імпліцитних ознак, які було вилучено з етнореалій/міфологем/етноархетипів); флористичними та анімалістичними персонажами казкового етнонаративу виступають коали, лумури, посуми, а цвіт евкалипту – є етноперсонажем, що віддзеркалює етнореалії флори й фауни Австралії. Хронотоп – це поєднання художнього часу і простіру казкових етнонаративів. Етнохронотоп є втіленням етнореалій австралійської лінгвокультури та є особливим за відсутності його аналогів у казках інших народів [61, с. 143]. Нарація виступає як спосіб творчого конструювання художнього наративу, включаючи у себе сегментацію тексту на наративні епізоди, розташування композиційно-сюжетних блоків. Згідно до визначення за Цапів А.О. : «Модель нарації – це лінгвокогнітивне утворення, вписане у наративну структуру художнього етнонаративу для дитячої аудиторії, яку можна розібрати (на окремі елементи-складники) та зібрати у вигляді абстрактної схеми (моделі)» [61, с. 143]. Поетико-наратологічне аналізування художнього етнонаративу поділяється на три етапи [61, с. 143 - 150].

Перший – рефлексивний, включає в себе загальнонаукові методи аналізування – метод аналізу й синтезу, який відбувається за таким принципом:

- вивчення вертикального (широкого) контексту створення художнього етнонаративу (відомості про автора, екстралінгвальні чинники, що вплинули на творчий процес і створення художніх текстів для дітей;
- аналіз композиційного аранжування художнього тексту (поділ тексту на композиційні блоки, наративні епізоди методом текстоінтерпретативного та сюжетно-композиційного аналізу).

Другий – наратологічно-інтерпретативний етап. На даному етапі науковець виявляє головних і другорядних персонажів, інтерпретує особливості хронотопу (часу і простору).

Третій – наратологічно-конструювальний етап. Науковець з'ясовує тип наратора, наратора, фокалізатора художнього етнонаративу, виявляє наративні прийоми створення художнього тексту (вербальні, невербальні) [61, с. 143 - 150].

У казковому етнонаративі простежується звернення наратора до свого наратора – дитини певного віку. Відбувається комунікація у площині художнього тексту, часто наратор надає пояснення щодо дивної зовнішності головних героїв.

Австралійська літературна традиція на певних етапах свого розвитку тісно пов'язана з низкою екстралінгвальних чинників, а саме з історичними передумовами становлення Австралії як країни й заселення території континенту європейцями. Конгломерат культур, втрата автохтонним населенням свободи та територій, через заселення їх європейцями, нав'язування європейської культури майже повністю викоренило культуру аборигенів [73, с. 334].

1.4. Міфопоетика австралійських художніх текстів для дітей

Міфопоетика є підґрунтям австралійської літературної традиції. Кожна національна література вже міфологічна. Міф – це домінуючий початок над історією і літературою. Постійна взаємодія літератури і міфу протікає безпосередньо. Міфопоетика унікальної культури австралійських аборигенів краще за все висвітлюється у казках. Велика кількість художніх текстів для дітей було створено на основі міфів [9, с. 33].

Міфи австралійців як і казки представляють винятковий інтерес. Корінне населення Австралії, у даний час частиною винищене, частиною витіснене

європейськими колоністами у найменш сприятливі для життя західні і північні райони країни, є носієм своєїрідної архаїчної культури.

Важливими для кожного народу є національні цінності, саме вони складають національну специфіку культури [9, с. 35].

Слідом за Л.І. Белеховою під міфопоетикою розуміємо: «наявні в художньому тексті архаїчні уявлення й судження про світовий устрій, міфологічні мотиви й сюжети, опрідметнені у наративній структурі художнього тексту, які разом відбивають своєїрідність міфопоетичної картини світу, втіленої в австралійських казках» [62, с. 276].

Важливе місце у писемній творчості корінного населення Австралії посідають міфи, у яких дія відноситься до стародавнього, доісторичного часу (алтжіра у племені оренда, мура у Діер, джугур у алуриджа, Бугарі у караджері, унгуд у унга-рін'їн, вінгара у варамунга, мунгаї у бінбінга і т. д.). У доісторичну епоху існували міфічні герої, саме вони визначили вигляд земної поверхні, викликали до життя людей, рослини і тварин, зумовили різні звичаї.

Як вище зазначалося, темами австралійських казок були питання про створення світу, виникнення усього живого, утворення космічних тіл і сузір'їв.

Таке віднесення дії до особливого доісторичного часу - характерна ознака міфу не тільки в австралійців, але також у американських індіанців (за спостереженнями Ф. Боаса) і у інших народів [42, с. 282].

У деяких австралійських племен міфічний час позначається тим же словом, що й "сновидіння" (в англо-австралійській етнографії його загальноприйнятим позначенням є *dream time*). Зв'язок зі "Dreaming" показує, що мова йде не тільки про доісторичний час, але і позаісторичний, про час "поза часом". Він може відтворюватися у снах, а також в обрядах, у яких виконавці ототожнюються з міфічними предками. Останні мисляться як вічні, ніким не створені. Вони зробили свій життєвий цикл за часів алтжіра (алт'іра), перетворившись врешті-решт у скелі, дерева або кам'яні і дерев'яні священні чурінги [40].

Чуринга - предмет культу в австралійському племені арунта, що мешкало в Центральній Австралії.

Чуринги вироблялися з дерева і каменю. Вони нерідко розмальовувалися фарбами; такі розфарбовані кам'яні чуринги на вигляд дуже схожі на гальки азильської культури [28].

За уявленнями арунта, чуринги служили вмістилищем для душ їхніх родичів. Кожен чоловік і кожна жінка арунта мали свою чурингу, де нібито перебували їхні власні душі, успадковані від померлих родичів.

З огляду на таке важливе значення чуринг, їх ретельно охороняли і ховали від ворогів в печерах [28].

Ці священні предмети (природні або створені рукою людини), за поданнями австралійських племен, і в даний час зберігають магічну творчу силу міфічного предка і можуть бути засобом розмноження звірів, джерелом "душ" новонароджених дітей, які у деяких племен (аранда) мисляться перевтіленням предків [51]. Життя предків описується у дуже звичайних формах: вони сплять, їдять, полюють, сваряться між собою, вступають в любовні зв'язки, здійснюють обряди; пошуки їжі - на першому плані. Слід зазначити, що у більшості випадків полювання предків буває вдалим. "Dreaming" малюється епохою достатку і в цьому сенсі свого роду золотим сторіччям.

Основний сенс "часу сновидінь" не в ідеалізації минулого, а у творенні предками світу. Сама специфіка міфу полягає в тому, що уявлення про будову світу передаються у вигляді розповіді про походження тих чи інших його елементів. При цьому у якості кінцевих причин нинішнього стану світу, основою фундаменту світоустрою зображуються події з життя міфічних героїв міфічного часу [40].

І сам устрій світу і події у ньому в австралійській міфології дуже прості, її фантастика позбавлена химерності і гіперболічності, якою відзначені міфи індіанців, полінезійців і ін. Локальна група (основна соціальна одиниця австралійського, зазвичай збігається з тотемним родом; західні спостерігачі

іноді дуже неточно називають її "ордою") міцно пов'язана з певною "кормовою" територією, за межі якої практично майже не виходить. У фольклорі яскраво відбивається любов австралійця до цієї території як до своєї "батьківщини". І в міфах головна увага спрямована не на всесвіт, а саме на цей "мікрокосмос"[40].

Найпоширеніші австралійські міфи мають характер місцевих переказів, що пояснюють походження усіх помітних місць і природних предметів на кормовій території - пагорбів, озер, джерел, скель, ям, великих дерев тощо. Дуже часто міфи оповідають про мандри предків в «епоху сновидінь» певними стежками. Різний характер рельєфу, рослинності являють собою результат діяльності міфічного героя, слідом місця його стійбищ, плодом його творчої діяльності або місцем перетворення його в чурингу. Розташування деяких предметів на місцевості нібито відтворює окремі сцени з «історії» предка. Міф дуже точно описує місцевість, де побував герой, його «маршрут». Деякі міфічні стежки перетинають території декількох локальних груп або навіть племен. У такому випадку одна локальна група виявляється берегинею тільки частини міфу. Міфічні стежки зазвичай мають напрям з півночі на південь, що відповідає, ймовірно, напряму заселення материка [59].

У фольклорі Австралії аборигени розрізняють казки і міфи. Їх відмінність полягає у тому, що «казки» позбавлені «священного» значення, їх можуть читати непосвячені. Казки можуть розповідатися як для розваги, так і для залякування, щоб тримати непосвячених в покорі. В останньому випадку «казки» виконують роль «міфів» для непосвячених. Ця риса є специфічною для Австралії. «Казок» записано досить мало (мабуть, і кількісно їх набагато менше, ніж міфів), що, природно, робить їх аналіз складнішим. Кілька казок приведено К. Штреловом в його капітальній праці; дуже чітко виділені казки в записах фольклору Арнхемланда А. Кепеллом [54].

У записах К. Штрелова певна кількість казок присвячена чарівним істотам, які згадуються у міфах. У казках розповідається про боротьбу цих істот зі злими духами [40].

Розповіді про різних тварин у збірці Кетрін Лангло-Паркер «*Australian Legendary Tales*» часом виглядають як чарівні казки, але більш ретельний інтерпретативно-текстовий аналіз виявляє ще тісніший зв'язок їх образів і сюжетів з міфологічними тотемними уявленнями. Кенгуру Бора (один з найважливіших тотемів юалайі) - великий знахар (і теж свого роду культурний персонаж). Кенгуру Бора одружений на ему Діневан. Це не випадково, так як тотем ему Діневан вважається у юалайі родинним тотему кенгуру Бори [68].

Кожна назва рослини, тварини чи місцевості яскраво визначає унікальність міфопоетики в австралійській літературі.

РОЗДІЛ 2

МІФОПОЕТИКА АВСТРАЛІЙСЬКИХ КАЗОК В АСПЕКТІ КОРПУСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Особливості австралійської художньої літератури

Вивчення процесу становлення і самовизначення нації, їхньої культурної специфіки є одним з центральних напрямків гуманітарних досліджень. Для виявлення специфіки такого роду багато дослідників звертаються до різних текстів, створених представниками національно-культурних утворень.

І. Ю. Марковіна і Ю. С. Сорокін, автори багатьох робіт з етнопсихолінгвістики, вказують на те, що «художній текст – це модель деякого культурологічного фрагмента, в якому зафіксовані національно-специфічні особливості вербальної і невербальної поведінки того чи іншого етносу ...» [38, с. 144]. Представляється можливим розглядати художню літературу як джерело відомостей про національну ідентичність авторів творів.

Національна самосвідомість формується в ході історичних процесів, які обумовлюють і національну форму культури.

Національна своєрідність австралійської літератури не зводиться лише до особливостей англійської мови Австралії, так само як і до описів специфічної австралійської флори і фауни. В австралійських казках, як і будь-яких інших, важливе місце займає добро і зло, смерть і життя. Коли дитина сприймає казку, вона наче поглинає інформацію з енциклопедії, тому що темами казок є:

- виникнення певних природних явищ;
- утворення космічних тіл;
- виникнення тварин і рослин;
- захист та піклування про природу [40].

Дитина змалечку розуміє цінність природи для людини, прагне захищати свою землю, піклуватись, любити та поважати її. Це, звичайно, важливо і

корисно. Негативним аспектом є відсутність «чарівного» у житті дитини, вона не одразу сприймає серйозні реалії життя [55, с. 94].

В австралійських казках особливо сильно відтворено етимологічний початок, наприклад: «Як виникли сузір'я, сонце, місяць? Історія виникнення островів, купи каменів? Звідкіля з'явилися люди, мови, племена і їх звичаї?». Пояснення цих процесів віддзеркалюється в казках, цілком фантастично. Але текст казок містить у собі історично пояснювані уявлення аборигенів про навколишнє середовище. Істотне місце у подіях, що зображуються у казках, посідають бумеранги, деякі предмети, що стосуються релігії – чуринги, також коррбори – це священі танці аборигенів [72, с. 213]. В казках часто зображено полювання, але діючі особи - птахи і тварини, притаманні лише для місцевості Австралії. Досить складно зрозуміти зміст австралійських казок без того, що наука тлумачить як тотемізм. Аборигени вірували, що рід і плем'я, до якого вони належать, якому зобов'язані своєю появою, предку-тотему, в ролі якого виступають різні види плахів, тварин, рослин і комах [51].

Специфіка австралійської літератури проявляється також і в тематиці творів австралійських письменників. Літературна творчість Австралії нерозривно пов'язана з конструюванням нації, з розвитком національної самосвідомості.

Австралійська література насичена іронією. Прихильність до гумору і сатири є характерною рисою багатьох австралійських авторів, таких як Кейт Гренвілл («Бородаті леді»), Хелен Гарнер, Алек Хоуп та інші [23, с. 595]. Така схильність говорить про прояв їх національного характеру.

Як стверджує Філіп Мід, який займається вивченням історії австралійської літератури, – «найсильніший вплив на формування літератури Австралії мало величезне бажання європейців, які прибули на континент, створити свою націю» [23, с. 597].

Прийнято виділяти кілька етапів розвитку австралійської літератури:

- колоніальний (від початку колонізації континенту англійцями до 90-х рр. XIX ст.);

- народження національно-самобутньої літератури (90-і рр. - початок ХХ в.);
- література міжвоєнних десятиліть і часів Другої світової війни;
- повоєнна література (в рамках останнього періоду вже намічено внутрішню градацію) [23, с. 599].

Формування національної самосвідомості австралійців нерозривно пов'язане з їх художньою літературою, оскільки саме тут в повній мірі розкриваються соціально-історичні та суспільні умови життя країни і її населення. Головними героями творів австралійської літератури незмінно ставали мешканці буша, стрігалі, шахтарі, шукачі золота, об'їждчики коней, дрібні фермери, свегмени і сандаунери (swagman, sundowner) [2], представники корінного населення, а головними темами творів - мужність і наполегливість в нерівній боротьбі з природою, зіткнення маленької людини з несправедливістю суспільства, незламна воля, жага до життя і неймовірно важка праця простих людей.

Значну роль у розвитку літератури в Австралії зіграв радикальний суспільно-політичний журнал «Бюлетень» (Bulletin), також відомий під назвою «Біблія жителів буша» (Bushman's Bible), який видавався з 1880 року в Сідней. Цей демократичний тижневик сприяв формуванню національної вдачі австралійської літератури, відкидаючи вплив творів європейських авторів. Перші письменники «Бюлетеня», до яких відносяться Генрі Лоусон (1867 - 1922), Стіл Радд (1868 - 1935), Луїз Бек (1855 - 1913), Родерік Куїнн (1867 - 1949), проголосили своєю головною задачею правдивий і реалістичний опис життя і праці простої людини. Основною літературною формою для письменників того часу були балади у віршах і короткі розповіді. В цілому, для такого жанру як розповідь в австралійській літературі характерні деякі особливі риси, властиві ярну, тобто жанру усного оповідання. Цей фольклорний жанр формувався в Австралії стихійно і представляв собою опис коротких історій з життя перших поселенців і простих робітників континенту.

Особливостями ярна стали небагатослівні розповіді від першої особи, лаконічність фраз, велика кількість буденної та діалектної лексики [23].

Аж до середини ХХ сторіччя австралійські письменники розвивали в літературі реалістичний напрямок, сформований школою «Бюлетеня». У творчості Венса Палмера, Френка Делбі Девісона, Джона Моррісона, Алана Маршалла, Гевіна Кейсі, Катаріни Сусанни Прічард, Дел Стівенса також завжди було звернення до долі простих людей і до найбільш актуальних соціальних проблем того часу [23].

Особливе місце в австралійській літературі займає доля корінного населення країни. У 30-ті роки Реджинальд Чарльз Інгамеллз (1913 - 1955) засновує поетичну течію «Джіндіуоробак клуб» (Jindyworobak Club), назва якого походить з однієї з мов аборигенів і означає «приєднуватися» [2, с. 177]. Представники цієї течії, серед яких можна виділити творчість Флексмора Хадсона, Дж. Девені, Роланда Робінсона, Яна Мьюді, У. Харта Сміта проголосили спадщину аборигенів невід'ємною частиною культури Австралії. У творах інших 65 австралійських авторів (Ксав'є Герберт, Вільям Хетфілд, Френк Делбі Девісон) аборигени протиставлені світу брехні, байдужості і жадібності [23].

Одним з найяскравіших творів, присвячених корінному населенню Австралії, вважається роман Катаріни Сусанни Прічард (1883 - 1969) «Кунарда» ("Coonardoo", 1929), що оповідає про життя племені аборигенів на фермі Вайталіба. Характерною особливістю роману став справжній інтерес до внутрішнього світу корінних австралійців. А.С. Петриківська зазначає, що «першовідкриття Прічард як художника - не в етнографізмі, не у відповідності укладу племені, яким він зображений в романі, фольклорі і мові науковими даними, хоча і це важливо, але в тому, що аборигени постають рівними білим у своїй людській сутності » [23]. У романі на перший план виходить доля туземки Кунарда, чия незалежність, відданість і самовідданість виділяють її серед інших персонажів твору. Автор створює неповторний і самобутній колорит роману не тільки завдяки докладним описам побуту і традицій

корінного населення, але і за допомогою використання туземних слів і вкраплень взятих з племінних мов.

Відмінною рисою багатьох творів австралійської художньої літератури є різноманіття їх національнокультурної специфіки, в якій розкриваються особливі географічні, природні, соціально-історичні та культурні умови життя країни та її народу. Однією важливою відмінністю австралійських художніх текстів від інших є їх хронотоп. Дія відбувається на території *Bush*.

Bush – 1. буш (великі простори некультивованих земель в Австралії та Нової Зеландії, порослі чагарником або деревами до 10-12 м висотою); 2. ліс (в Австралії та Новій Зеландії); 3. внутрішні райони австралійського материка [2, с. 64].

Складне за своїм змістом слово *bush* має безліч похідних, наведемо приклади деяких з них:

- *bushcraf* (вміння подорожувати і жити в буші з мінімумом спорядження і без будь-чиєї допомоги);
- *bushman's clock* («годинник жителя буша» назва пtiці кукабурра);
- *full of bushfire* (енергійний, відважний);
- *bushman* (житель буша, глибинки; людина, здатна жити поодиноці в умовах дикої природи);
- *bush dinner* («обід буша», який складається з баранини, прісної, запеченої у золі, коржиків і чаю без молока);
- *busher* (людина, що займається очищенням лісу від підліску, хмизу, опалого листя і т.п.);
- *bushfire* (руйнівна лісова пожежа);
- *bushie* (малокультурна, неосвідчена людина);
- *bushmanship* (вміння вижити в умовах дикої природи) [2, с. 64–66].

Під час написання кваліфікаційної роботи ми виконували корпусний аналіз австралійських художніх текстів для дітей, а саме застосовували квалітативні та квантитативні аналітичні методики (створення статистики

частоти вживання лінгвістичних одиниць). Аналіз виконувався на основі коротких оповідань Дороти Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл») [71].

Проаналізувавши тексти оповідань, можна зазначити, що лексема *bush*, трапляється в художньому тексті для дітей 48 разів. У восьми слововживаннях лексема має значення «кущ» (*under bushes, in the bushes*) [76]. У словосполученнях *he bush folk* («народ буша») і *bush flower* («квіти буша») лексема двічі виступає як атрибутив та чотири рази у словосполученні *the bush track* («стежки буша»). Цей факт свідчить про зосередження культури та вірувань австралійців довкола етнореалії *bush*.

Той факт, що автохтонне населення сприймає буш як Батьківщину (*motherland*), дозволяє виникнення похідної лексичної одиниці *bushland*. У тексті вона трапляється двічі: “*The whole bushland was twittering with the news.*”, “*Angelina waited at the foot of the tree until she saw Mrs Bear safely home, then hopped away to the bushland.*” [76].

2.2. Етнореалії в австралійських казкових етнонаративах для дітей

Природа Австралії має багато особливостей, що відрізняють її від природи інших частин світу. Австралія, перш за все, - материк реліктив: тварин і рослин, що збереглися від минулих геологічних епох. Фауна Австралії включає близько 200 тис. Видів тварин і серед них величезна кількість тварин, які є корінними для Австралії і абсолютно унікальними для іншої місцевості [11]. Типовими представниками тваринного світу Австралії є єхидна, качконіс, різноманітні сумчасті (кенгуру, коали, вомбати), безліч отруйних змій. Деякі тварини Австралії є ендеміками. Всім відомі в світі Kangaroo кенгуру (лат. *Macropus*) – “*large marsupial mammal with a long tail and powerful hind legs for jumping (native to Australia and neighboring islands)*” [2, с. 89]. Кенгуру є ендеміками Австралії, за винятком деяких видів, виявлених в сусідній Новій Гвінеї. Сьогодні кенгуру вважається символом Австралії [11].

Легенда про те, як з'явилося слово «кенгуру», говорить про те, що Джеймс Кук прибув до Австралії і побачивши тварину, запитав у тубільця про її назву, на що тубілець відповів «не розумію», що звучало як «Гангар», з тих пір назва так і залишилася *kangaroo*. Насправді слово «кенгуру» походить з мови австралійського племені гуугу-йімітхірр. Словом, що нас цікавить вони спочатку називали сірих і чорних кенгуру, але англійські мореплавці, яких привіз Кук, почали використовувати його у випадку будь-якого побаченого кенгуру [11].

У процесі перекладу з однієї мови на іншу назв тварин - ендеміків, виникає проблема національної специфіки мислення і осмислення реалій [71].

Термін «реалія» походить від латинського прикметника середнього роду множини "realia" (речовий, дійсний) [29]. Під реаліями зазвичай розуміють предмети матеріальної культури, проте в теорії перекладу цим терміном прийнято позначати саме слова, які називають предмети, тобто назви реалій.

У «Тлумачному перекладознавчому словнику» надано наступне визначення реалії: «реалії - це слова або вирази, що позначають предмети, поняття, ситуації, яких не існує в практичному досвіді людей, що говорять на іншій мові» [45, с. 178]. Однак подібне стисле тлумачення не розкриває повністю поняття «реалія».

Болгарські перекладачі С.І. Влахов і С.П. Флорін з деякими застереженнями визначають реалії як «слова (і словосполучення), що називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального і історичного розвитку) одного народу і чужі іншому; будучи носіями національного і / або історичного колориту, вони, як правило, не мають точних відповідників (еквівалентів) в інших мовах, а, отже, не піддаються перекладу «на загальних підставах», вимагаючи особливого підходу» [8, с. 52].

Аналізуючи австралійські реалії в даному дослідженні, ми будемо спиратися на розширену класифікацію реалій, запропоновану С.І. Влаховим і С.П. Флорінім [8, с. 55-69].

Згідно з цією класифікацією, реалії поділяються не тільки за предметним, а й за конотативним значенням, тобто «...залежно від місцевого (національного, регіонального) і тимчасового (історичного) колориту» [8, с. 54]. Наведемо зміст цієї класифікації:

Предметне поділ.

А. Географічні реалії:

1. Назви об'єктів фізичної географії, в тому числі метеорології.
2. Назви географічних об'єктів, пов'язаних з людською діяльністю.
3. Назви ендеміків.

Б. Етнографічні реалії:

1. Побут:

а) їжа, напої, побутові заклади (громадського харчування та ін .; б) одяг (включаючи взуття, головні убори та ін.), прикраси; в) житло, меблі, посуд та ін. начиння; г) транспорт (засоби і «водії»); д) інші;

2. Праця:

а) працівники; б) знаряддя праці; в) організація праці (включаючи господарство тощо);

3. Мистецтво і культура:

а) музика і танці; б) музичні інструменти та ін .; в) фольклор; г) театр; д) інші мистецтва і предмети мистецтв; е) виконавці; ж) звичаї, обряди; з) свята, ігри; і) міфологія; к) культи - служителі та послідовники, культові будівлі і предмети; л) календар;

4. Етнічні об'єкти:

а) етніми; б) прізвиська (зазвичай жартівливі або образливі); в) назви осіб за місцем проживання.

5. Гроші:

а) грошові одиниці.

В. Суспільно-політичні реалії:

1. Адміністративно-територіальний устрій:

а) адміністративно-територіальної одиниці; б) населені пункти; в) частини населеного пункту;

2. Органи і носії влади:

а) органи виконавчої влади; б) носії влади;

3. Суспільно-політичне життя:

а) політичні організації і політичні діячі; б) патріотичні та громадські рухи (та їх діячі); в) соціальні явища і руху (і їх представники); г) звання, ступені, титули; д) установи; е) навчальні заклади та культурні установи; ж) стани і касти (та їх члени); з) знаки і символи;

4. Військові реалії:

а) підрозділи; б) зброя; в) обмундирування; г) військовослужбовці (та командири).

У кваліфікаційній роботі ми аналізували і досліджували австралійські етнографічні і географічні реалії австралійських художніх текстів для дітей. Матеріалом дослідження слугували короткі оповідання Дороті Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»), казки Мей Гіббс «The Complete Adventures of Snugglerpot and Cuddlerie» («Казки про Снаглпот і Кадлпай: їх дивовижні пригоди»), казка Нормана Ліндсей “The Magic Pudding” («Чарівний пудинг») [76], [66], [70].

Аналітичний аналіз матеріалу дослідження дозволив виявити і розтлумачити такі реалії:

Banksia – банксія (чагарник або невелике дерево) [2, с. 49].

Boggabri – назва сухих низькорослих чагарників [2, с. 60].

Doe – самка кенгуру [2, с. 85].

Bush – 1. буш (великі простори некультивованих земель в Австралії та Нової Зеландії, порослі чагарником або деревами до 10-12 м висотою); 2. ліс (в Австралії та Новій Зеландії); 3. внутрішні райони австралійського материка [2, с. 64].

Cockie - (скор. від *cockatoo*) какаду (поширений в Австралії папуга з хохлом на голові, часто має біле, біле з жовтим, рожевим або червоним оперення) [2, с. 73].

Wombat – абориг. вомбат (велика сумчаста тварина, риє нори і живе в них, з короткими ногами і дуже маленьким хвостом; зовні нагадує ведмедя) [2, с. 199].

Dilly-bag – 1. невелика сумка (використовується для продуктів і особистих речей) 2. плетена сумка (зі скрученої трави або волокон пандануса та ін. рослин) [2, с. 84].

Gina-gina – абориг. джина-джина (жіноча сукня) [2, с. 102].

Joey – дитинча (зазвичай кенгуру або посума) [2, с. 118].

Mountain-ash – евкалипт [2, с. 142].

Old man –дорослий кенгуру, чоловічого роду [2, с. 154].

Swag – вузол з пожитками [2, с. 185].

Також ми вибрали цікаві на наш погляд суто австралійські реалії з лінгвокраїнознавчого словника. Наведемо деякі з них:

Wurley - хатина аборигенів, побудована з гілок, сплетеної трави і листя [2, с. 200].

Yam stick - довга загострена палиця, яка використовується аборигенами для викопування коренів кучерявих ліан [2, с. 201].

Fire-stick - палиця для розпалювання вогню (зазвичай тліюча палиця, переноситься аборигенами під час кочівлі зі стоянки на стоянку, особ. на півострові Тасманія) [2, с.95].

Coolamon - куламон (дерев'яний таз, який використовується аборигенами для зберігання і перенесення води, насіння і тощо .; використовується також як дитяча колиска) [2, с. 77].

Message stick - паличка-повідомлення (паличка довжиною близько 30 см, циліндричної або плоскої форми, що є знаком повноважень гінця, який передавав усні повідомлення одного аборигена племені іншому. На паличці не було письмового повідомлення, але був нанесений малюнок, завдяки якому гонець міг знайти джерело води) [2 с. 139].

Kylie - кайлуй, легкий бумеранг (різновид бумеранга. Одна його сторона плоска, інша випукла) [2, с.127].

Wommera (*womera, woomera, wambara, womra*) - пристосування для метання спису [2, с.125].

Swagman - людина, котра поневіряється по країні, живе на випадковій заробітки, і всі його пожитки – у вузлику з ковдри [swag] за плечима; бродяга [2, с. 185].

Nyoongar - абориген, темношкірий чоловік [2, с. 152].

Cooboo - абориген дитина [2, с. 152].

Emu - ему (великий нелітаючий трьохпальцевий австралійський птах, споріднений страусові; має блакитну шкіру на голові і шиї, довге, спадаюче коричневе оперення; зріст - до 1,8 м, вага - до 55 кг; здатна не втомлюючись пробігати великі відстані зі швидкістю 60 км / год; мешкає у 88 степах Австралії і Тасманії. Ему зображений на гербі Австралії) [2, с. 90].

2.3. Лінгвокультурна специфіка коротких оповідань Дороти Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»).

У кваліфікаційній роботі ми досліджували та аналізували короткі оповідання Дороти Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»). Твір являє собою 5 оповідань: “The New Arrival”, “A Tragedy”, “Naughty Escapades”, “Frog Hollow”, “The Rabbits' Party ” [76].

Перша книга авторки про коалу Блінкі Білл побачила світ у 1933 р.

Персонажами оповідань є антропоморфні тварини, авторка зображує їх у сукнях та штанях, капелюхах і фартухах. Персонажі живуть буденним сільським життям, господарюють, вони зухвалі та допитливі. Читач з цікавістю спостерігає за розвитком подій та пригодами героїв [76].

Серія оповідань Дороти Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»), на мою думку, є «книгою-знайомством». Завдяки чому дитина може познайомитись з Австралією, її унікальною флорою та фауною. Дійовими особами є тварини притаманні Австралії : *Mr Jacko Kookaburra* (кукабарра), *Mr Koala* та *Mrs Koala*, *Mrs Grunty* (коали), *Mrs Snake* (змія), *Mrs Wallaby* (кенгуру), *Miss Lizard*

(ящірка), *Mr Wombat* (вомбат), *Mrs Spotty Frog* (жаба), *Brer Rabbit* (кролик) та інші [76].

У першому оповіданні “The New Arrival” йдеться про народження коали Блінкі Білла, про мешканців буша, їх традиції та звичаї. Малому коалі шукають няню. Авторка вже на початку твору через здивування батьків-коал зображує Блінкі Білла особливою дитиною у родині, навіть за зовнішністю:

“ This little baby was the funniest wee creature. He was only about an inch long and covered with soft baby fur, had two big ears, compared to the size of the rest of him, a tiny black nose, and two beady eyes. His mother and father always had a surprised look on their faces, but they looked more surprised than ever now as they gazed at their baby” [76].

Також у першому оповіданні розповідається про хрещення Блінкі Білла. Цей епізод показує нав'язування європейських вірувань. Традиційні вірування в більшій частині Австралії і Океанії були поступово витіснені християнством, яке стало поширюватися слідом за проникненням колонізаторів. Проповідники, що належали до ордену єзуїтів, почали втручатися у життя корінних жителів, робили неодноразові спроби насильницького хрещення їхніх дітей [21].

“Well, my dear, I'll arrange about the christening,” said Mrs Koala. “My cousin the Reverend Fluffy Ears will perform the ceremony. And, of course, we must choose his godfather and godmother” [76].

“Blinky Bill had water from the stream sprinkled on his head, much to his surprise, and the ceremony ended without any more interruptions.” [76].

На сюжетно-композиційному рівні у казці показно чітку межу між людиною та світом тварин і рослин. Дороті Волл намагається показати читачеві, що тварини, які населяють Буш(Bush) – це корінне населення Австралії – аборигени. Вони – єдине ціле з природою. А люди (Rural) – це переселенці з Європи, які у XVII сторіччі іммігрували до Австралії і почали знищувати культуру та звичаї аборигенів, натомість впроваджувати свої [19].

Світ людини персонажі сприймають як чужий та небезпечний:

“Down he came, out of the tree, and toddled to the edge of the bush. There he lay in the scrub, waiting to see all the wonders of the outside world” [76]; “He reached the edge of the bush safely and turned round to see what was happening” [18]; “Under the fence I rushed; out the other side, and into the bush I raced” [76].

У другому оповіданні “A Tragedy” стається жахлива трагедія – містер Коала помирає, а місіс Коала та Блінкі Білл змушені шукати нове житло. Авторка характеризує людину як жорстоку і безсердечну. Як створіння, що нищить навколишній світ, щасливе життя тварин і рослин, які зовсім не чекають такого відношення до себе:

“The Koala family lived so happily; never thinking of harm, or that anything could happen to disturb their little home, as all they asked for were plenty of fresh gum-leaves and the warm sun. They had no idea such things as guns were in the world or that a human being had a heart so cruel that he would take a pleasure in seeing a poor little body riddled with bullets hanging helplessly from the tree-top. And they had no idea this same being would walk away, after shooting a bear, content to see him dead, no matter if he fell to the ground or not. That same being might just as well take his gun and shoot baby kookaburras, so helpless were they all and so trusting ” [76].

“Well,” continued Mr Wombat, “the black people would go out in hunting parties and when a wombat-hole was found a boy was usually chosen to go down feet first. As he wriggled his way down the burrow he tapped on the roof of the tunnel with his hands. Those above the ground were listening and followed the taps as he went, until at last when the boy's feet touched a wombat, he would give a signal and then the men above would quickly dig down into the earth and right on to the wombat. A few moments and he was dead. No chance of escape at all...” [76].

Через господарську діяльність людини, яка шкодить природі, в Австралії впроваджено велику кількість законів стосовно охорони навколишнього середовища. Показуючи людську жорстокість авторка закликає дітей берегти флору та фауну континента:

"I've lived in the district for ten years," said Mrs Grunty, "and you and Blinky are the only bears I've seen during that time. I remember well the little girl's father telling her when they first saw me that not so many years ago the bush was alive with us bears from Queensland to the south of Victoria. Now, we are so rare that we have become a curiosity, something to be put in zoos, for children to see; and actually in museums. I believe our grandparents sit there in glass cases, stuffed with something inside to make them appear alive, and, oh dear, glass eyes " [76].

"Snakes!" cried Mrs Koala. "Where? "

"Oh, they are quite harmless, if left alone. But of course, if animals and humans go poking about them, they naturally become very angry. I've passed many in the bush; but I mind my own business, and they take no notice of me " [76].

Але є і позитивні моменти, коли авторка зображує людину як добру і чуйну, описуючи ситуацію у якій батько маленької дівчинки допомагає Блінкі Біллу повернутися додому:

"There you are, little fellow!" he said. 'I hope you are happy now. And I'll do my best to see no more of you are trapped. So long! And staying just long enough to see me on my way up the tree, he turned on his horse and rode through the bush " [76].

В українських казках майже ніколи не висвітлюється мотив збереження природи. У той час як австралійським дітям з дитинства прививають звички поважати і цінувати природу. Зображення не лише добра і світла, а й темряви і смерті, на мою думку, значно відрізняють австралійську казку від української. Яскравим прикладом є уривок:

"They grunted and cried, and even felt him with their soft paws, but he still did not move. All that day and the next night they sat patiently waiting for him to wake, then at last Mrs Bear seemed to understand that her husband was dead " [76].

В останніх трьох оповіданнях розповідається про пригоди Блінкі Білла, його подорожі і пригоди. Мотив переїзду, подорожей є характерною ознакою літератури Австралії. Цей факт пояснюється, по-перше, великою територією

континенту, частими повеннями і засухами, які деколи змушували людей переселятися з одного місця на інше, мандруючи країною у пошуках роботи.

Іншим фактором, що послужило появі цього мотиву в літературі, на наш погляд, є традиційний уклад життя аборигенів, згідно з якому вони протягом життя кочували з місця на місце відповідно до природних циклів. Мотив руху, переїзду, подорожі часто присутній саме у творах аборигенів [76].

Оповідання вчать поважати і цінувати тих, хто тебе оточує, прислухатися до їхньої думки:

“Hearing this, the wild kookaburras became very quiet, as they wanted everyone to think they were related to Jacko. He was such a wonderful bird that if they were asked in turn who was their cousin or uncle all would reply—“Jacko”. So you see, they had good reason to keep quiet” [76].

Дороті Волл прагне донести до дитини, що не можна бути егоїстом. Рідні люди також мають свої потреби і бажання, портібно піклуватися про своїх батьків:

“A mother must have a few minutes to herself, otherwise she becomes old and wrinkled, and goodness knows my nose is funny enough without lines round it,” she mumbled away, as she crawled to her favourite corner” [76].

Час і простір у літературному творі - головні складові художнього образу, які сприяють цілісному сприйняттю художньої дійсності і організують композицію твору. Варто відзначити, що під час створення художнього твору автор наділяє простір і час в ньому суб'єктивними характеристиками, які відображають авторське світосприйняття. Тому простір і час одного художнього твору ніколи не буде схожим на простір і час іншого твору, і тим більше не буде схожим на реальні простір і час. Таким чином, хронотоп в літературі - це взаємозв'язок просторово-часових відносин, освоєних в конкретному художньому творі [49, с. 230].

Крім жанроутворюючої функції, яку відзначав М. Бахтін, хронотоп виконує і головну сюжетоутворюючу функцію. Він є найважливішою формально-змістовною категорією твору, тобто закладаючи основи художніх

образів, хронотоп в літературі - це свого роду самостійний образ, який сприймається на асоціативно-інтуїтивному рівні. Організуючи простір твору, хронотоп вводить у нього читача і при цьому вибудовує у свідомості читача асоціативні зв'язки між художнім цілим і навколишньою дійсністю [5].

Етнохронотоп - це та область суб'єктивної реальності людини, у якій представлено життя його предків, його народу і його роду, історичні події у їх переплетенні з життям прадідів, дідів і батьків, топологія місць, з якими асоціюються важливі події історії і життя роду, індивідуального життя людини. Це область, яка має свою особливу метрику: образи людей, ландшафти і події розташовуються на різній тимчасовій і просторовій дистанції від суб'єктивної реальності [39].

Унікальною збірку оповідань Дороті Волл робить хронотоп: події відбуваються в Австралії, зазвичай на території *Bush*, на евкаліптовому дереві. Персонажами казок є австралійські жителі, повністю відсутні європейські персонажі. Буш для персонажів є домівкою, Батьківщиною, чимось приємним і спокійним. Цей факт яскраво зазначено у тексті оповідань:

“We must find a tree farther in the bush where those men with guns can't come, and as we may be a long time in finding a suitable home” [76].

“Finding it hot and very like some plants he had tasted in the bush, he ate more” [76].

Буш трактується наче жива істота :

“The bush was alive with excitement.” [76].

Авторка ідеально прописала сюжет оповідань “Blinky Bill” («Блінкі Білл»). Під час читання, я не втрачала інтерес до змісту і знаходилась у напрузі, адже у творі завжди відбувається дія, події не стоять на місці. Коли Блінкі Білла спіткали невдачі чи він потрапляв у неприємності – інтерес лише зростав.

Вважаю композиційну структуру оповідань дуже вдалою. Весь час у тексті трапляються нові персонажі, що дозволяє динамічно розгортатись сюжету.

Проаналізувавши текст коротких оповідань Дороті Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл»), можемо зазначити, що читати і сприймати їх легко. Оповідання написані стилем цікавим не лише для дітини, а й для дорослої людини. Завжди присутній діалог і коментарі наратора, речення не дуже короткі, але зрозумілі [76].

ВИСНОВКИ

Яскравим віддзеркаленням світогляду людини є культура і мова, вірування та національні цінності. Мова є знаряддям для дослідження менталітету етносу. Мова і мовлення віддзеркалюють унікальність менталітету народу, у соціальному, політичному, правовому та релігійному аспектах. Мова є шляхом до свідомості нації. Вона є ключем до формування концептуальної і мовної картини світу. Сьогодні казка є найпопулярнішим жанром дитячої літератури, а літературна казка є особливим її різновидом. Казки знайомлять дитину з історією, флорою та фауною континенту. Фольклор Австралії незвичайний, започаткований автохтонним населенням «аборигенами». У казках, міфах, оповіданнях вдало передається специфіка країни, її колорит і культура.

Казка – це малий епічний жанр, основою сюжету якої є художній вимисел, фантазія автора. У казках чітко розмежовано героїв та антигероїв, добро і зло, світло і темряву. Основними функціями казки є: повчальна, латентна, дидактична, розважальна. Важливу роль відіграє адресат, його вік і особливості. Від вікової специфіки потенційного читача, залежить тематика казки, її композиція та лінгвостилістичні засоби.

У XVIII сторіччі територію континенту населяло лише автохтонне населення – аборигени. 40 роками по тому країну почали заповняти переселенці з Європи, вони нав'язували населенню свою культуру, традиції та звичаї. Процес переселення сприяв виходу Австралії з ізоляції від усього світу, налагодженню транспортного сполучення і становлення європейської культури на континенті. Завдяки прагненню аборигенів передати майбутнім поколінням свої національні цінності, зберегти у пам'яті культуру, вірування, обряди, вони почали створювати чарівний світ казок, пісень та переказів. Наприклад, пісні складали своєрідну мапу своїх земель. Міфологічна картина світу аборигенів містить у собі велику кількість пісенних історій

«прив'язаних» до певної території. Пісенні цикли у вигляді стежок повністю обплутують континент.

Міфопоетика – це підґрунтя літературної традиції Австралії. Міфологічною можна вважати кожен національну літературу. Міф є домінуючим початком над літературою та історією. Міф постійно безпосередньо взаємодіє з літературою. Міфопоетика національної специфіки автохтонного населення Австралії краще за все віддзеркалюється у казках. Основою для багатьох австралійських художніх текстів для дітей є міф.

Австралійська казка для дитини є певною «енциклопедією». Адаже тематика художніх текстів для дітей дуже відрізняються від українських. Основними мотивами австралійської казки є: створення усього живого на планеті, виникнення природних явищ, космічних тіл тощо.

Сьогодні можна говорити про те, що на континенті Австралії сформувалася особлива культура, яка представляє великий інтерес для дослідників. Основним фактором формування і збереження цієї культури є англійська мова, якою створюється більшість літературних творів країни.

Література Австралії, що заслужила світове визнання, відображає специфіку культурно-історичного розвитку нації. У ній знаходить вираження національна ідентичність письменників. Про це говорить створення типових для австралійської літератури художніх образів, наявність певних мотивів і вибір жанру.

Лінгвокультурологія знаходиться між культурою та мовою, тобто у мові репрезентовано факти культури. Основа лінгвокультурологічного аналізу – це конгломерат форм культури з формами мовної сфери.

Центральним архетиповим образом у австралійській літературі є образ буша. Буш - це поросла чагарником і невеликими деревами, практично не заселена, територія Австралії. Якщо аборигени духовно і фізично були завжди нерозривно пов'язані з бушем, органічно співіснували з ним, то ставлення європейців до бушу в основному було антагоністичним. Для європейців зіткнення з бушем означало загартування характеру. Можна стверджувати, що

буш як невід'ємна частина буття, так чи інакше, є потужним фактором формування національної ідентичності австралійців. Саме тому, на наш погляд, буш займає особливе місце в літературній творчості багатьох австралійських письменників.

Австралійські художні тексти повняються реаліями. Реалії – це лексеми, що позначають предмети або явища матеріальної культури, етнонаціональні особливості, звичаї, обряди, а також історичні факти або процеси і зазвичай не мають лексичних еквівалентів в інших мовах. У кваліфікаційній роботі користуючись лінгвокраїнознавчим словником ми надавали визначення суто австралійських реалій, таких як : *dilly-bag, joeу, mountain-ash, old man, swag, doe, bush* тощо.

Для австралійської літератури характерний мотив переїзду, подорожі. Це обумовлено, по-перше, великою територією континенту, частими повеннями і засухами, які іноді змушували людей переселятися з місця на місце, подорожуючи по країні в пошуках роботи.

Користуючись у кваліфікаційній роботі корпусним аналізом для визначення частотності вживання лексичних одиниць, можна зазначити, що корпусна лінгвістика сьогодні являє собою перспективний напрям дослідження. Під корпусом тексту згідно до визначення Демської.О. розуміємо зібрану і оброблену за певними правилами сукупність текстів, що використовуються в якості бази для дослідження і вивчення мови. Наразі корпусні студії працюють над аналізом природної мови в умовах її функціонування у середовищі застосовуючи комп'ютерні технології. Постійне виникнення корпусів доводить швидкий розвиток у галузі корпусної лінгвістики. Розробка теоретичних засад, машинне опрацювання і аналіз мовних даних, оформлених у корпус текстів відносять до основних завдань корпусної лінгвістики.

Дитяча література Австралії має свою національну неповторну специфіку, виявляється у виборі тематики твору і персонажів. У кваліфікаційній роботі ми аналізували п'ять коротких оповідань Дороті Волл

“Blinky Bill” («Блінкі Білл») : “The New Arrival”, “A Tragedy”, “Naughty Escapades”, “Frog Hollow”, “The Rabbits' Party ”. Коала Блінкі Білл є головною діючою особою історії. Центральною сюжетною лінією є опис пригод Блінкі Білла і проблеми, які спіткають коалу, коли він зустрічається з людьми.

Аналітичний аналіз матеріалу дослідження дозволив дійти висновку, що до специфічної особливості австралійської збірки оповідань Дороті Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл») можна віднести флористичних і фауністичних персонажів наділених антропоморфними характеристиками: кенгуру, коали, змії, ящірки, суцвіття евкалиптового дерева тощо.

У всіх частинах оповідання авторка чітко розмежовує рослинний і тваринний світ з людським. Флору і фауну Бушу(Bush) Дороті Волл порівнює з корінним населенням Австралії – аборигенами . Вони люблять свою землю і живуть у єднанні з нею. А люди – це чужаки. В оповіданні авторка наділяє людину особливо жорстокими рисами, таким чином вона порівнює її з переселенцями з Європи, які у 17 ст почали населяти континент.

Збірки оповідань Дороті Волл “Blinky Bill” («Блінкі Білл») вчать дитину поважати, цінувати, любити і не шкодити природі, піклуватися про неї. Автор намагається показати як людська діяльність шкодить навколишньому середовищу, як, деколи, знищує усе живе.

Ю. Л. Мазуров у своїй книзі «Австралія: культ спадщини» зазначає: «Австралія, за нашими спостереженнями, знаходиться на стадії переосмислення своїх фундаментальних національних цінностей. Це стосується природних благ, матеріальних свідчень минулого, накопиченого досвіду і традицій ». Бажання створити особливу національну культуру і вибудувати особливу національну ідентичність зберіглося у сучасних австралійців ще від прибулих на континент більше 200 років тому європейців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка : учеб. пособ. Москва : Флинта, Наука, 2010. 224с.
2. АНЗЛС: Австралия и Новая Зеландия: лингвострановедческий словарь / под рук. В.В. Ощепковой, А.С. Петриковской: 2-е изд. М.: Рус.яз., 2001. 216 с.
3. Арзамасцева И.Н. Детская литература : учеб. для студ. М. : Академия, 2005. 576с.
4. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов . Изд. 4-е, стер. М. : КомКнига, 2007. 570 с.
5. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике: науч. статья. URL: <https://ecoproг.ru/rol-hronotopa-v-literature-ponyatie-hronotop-m-bahtin-o-tipah-hronotopa.html> (дата звернення: 23.03.2020).
6. Бондарева О., Величко О., Радькіна О. Культурологія. Теорія культури. Культура дохристиянського світу : навч. посібник. Київ: Книга плюс, 2006. 256 с.
7. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 288с.
8. Влахов С.И., Флорин С.П. Непереваемое в переводе: учеб. пособ. М.: «Р. Валент», 2012. 406 с.
9. Волкова С.В. Міфолорний простір англомовних амеріндіанських художніх текстів : когнітивно-семіотичний та наративний аспекти : автореф. дис...д. філол. наук: спец. 10.02.04. Київ.нац. лінгв. ун-т. К., 2016. 33 с.
10. Воронченко Т. В. Синтез культур в историческом развитии юго-запада США (на материале мексикано-американской литературы): науч. статья. *Гуманитарный вектор*. № 4. Чита: ЗабГГПУ. 2010. С. 118–121.
11. Все о планете земля: статья. URL: <http://www.stranz.ru/pticy/395-voro/3142-shipokluykovye.html> (дата звернення: 02.09.2020).

12. Грищук В.В. Літературна казка: становлення і розвиток жанру. *Вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету*. 2016. С. 22 – 26. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nzl_2013_1\(1\)_6.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nzl_2013_1(1)_6.pdf)
13. Грудєва Е.В Корпусная лингвистика: учеб. пособ. М.: ФЛИНТА, 2012. 165с.
14. Давыдова Т.Т., Пронин В.А. Теория литературы : учеб. пособ. М. : Логос, 2003. 232 с.
15. Демська О. Текстовий корпус: ідея іншої форми : [монографія]. К. : ВПЦ НаУКМА, 2011. 284 с.
16. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови : монографія. К.: Інститут української мови НАН України, 2005. 218 с.
17. Детская литература Австралии. URL: <https://australialife.ru/detskaya-literatura-avstralii/> (дата звернення: 15.11.2017).
18. Детская литература сегодня : сбор. науч. статей. Екатеринбург : УрГПУ, 2010. 154 с.
19. Заселення Австралії та особливості сучасного розселення. URL: <http://moyaosvita.com.ua/geografija/zaselennya-avstrali%D1%97-ta-osoblivosti-suchasnogo-rozselennya/> (дата звернення: 21.02.2020).
20. Захаров В.П. Корпусная лингвистика: учеб.-метод. СПб.: 2005. 48 с.
21. Злыгостев А. С. Австралия и Океания: статья. URL: <http://religion.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000000/st010.shtml> (дата звернення: 22.03.2020).
22. Истомина О. Б. Конструирование этнического сознания в поликультурной среде. *Вестник МГОУ*. 2012. № 2. С. 122–126. URL: <http://www.vestnik-mgou.ru/mag/2011/filosof/2/st21.pdf> (дата звернення: 10.08.2020)
23. История всемирной литературы: підручник / за глав. ред. Ю.Б. Виппер. Москва : Изд. «Наука», 1994. 595–599 с.

24. Карпова О. М. Английская лексикография : учеб. пособ. М.: Академия, 2010. 176 с.
25. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. К. : ВЦ “Академія”, 2016. 352 с.
26. Качак Т.Б., Круль Л.М. Зарубіжна література для дітей : підручник. К. : Академвидав, 2014. 416 с.
27. Кононенко В. Мова у контексті культури: монографія. Київ–Івано-Франківськ: Наук. думка, 2008. 390 с.
28. Культура австралійських аборигенов: чуринга. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0> (дата звернення: 02.10.2020).
29. Латинсько-український словник. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibniku/290/20.pdf> (дата звернення: 02.09.2020).
30. Література Австралії. URL: <http://australia.at.ua/index/0-36> (дата звернення: 14.02.2020).
31. Літературна енциклопедія. URL: <http://izbornyk.org.ua/ulencycl/ule.htm> (дата звернення: 14.02.2020).
32. Лотман М. Ю. Структура художественного текста: підручник. СПб.: «Искусство – СПб», 2000. 285 с.
33. Лук'янець Г. Г. Основні напрямки сучасних корпусних досліджень мови та перспективи їх подальшого розвитку. *Національний університет харчових технологій. Наукові праці НУХТ № 44*. 2012. С. 130. – URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20143/1/20.pdf>
34. Лук'янець Г. Г. Сучасні методи навчання. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2012. № 44. С. 127–133. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20143/1/20.pdf>
35. Макинтайр С. Краткая история Австралии: учеб. пособ. М.: Издательство «Весь Мир», 2011. 360 с.

36. Маляренко І. О. Етнореалії в австралійських поетичний текстах : лінгвокультурний та лінгвокогнітивний аспекти: автореф. дис. ...к. філол. наук: 10.02.04. Херсонський державний університет, Херсон, 2012. 20 с.
37. Маляренко І.О. Методологія дослідження етнореалій в австралійських поетичних текстах. *Нова філологія*. 2012. С. 58–63. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Novfil_2012_54_17.pdf
38. Марковина І.Ю., Сорокин Ю.А. Культура и текст. Введение в лакунологию: учеб. пособ. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. 144 с.
39. Мартиросян К.В. Субъективная реальность хронотопа самосознания в его индивидуальной и этнокультурной проекциях. *Интернет журнал «Мир науки»*. 2017. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stroenie-i-soderzhanie-kulturno-istoricheskogo-hronotopa-samosoznaniya-sovremennyh-predstaviteley-nemtsev-povolzhya/viewer>
40. Мелетинский Е.М. Фольклор австралийцев. *Центр типологии и семиотики фольклора*. Москва. URL: <http://mifolog.ru/books/item/f00/s00/z0000030/st001.shtml>
41. Нагель О.В. Корпусная лингвистика и ее использование в компьютеризированном языковом обучении: науч. пособ. М.: Язык и культура, 2008. 53 – 59 с.
42. Народы Австралии и Океании: науч. пособ. / под ред. С. А. Токарева и С. П. Толстова. М.: «Издательство Академии Наук», 2000. 297 с.
43. Наследие. Искусство. Величие. Литература Австралии: науч. статья. URL: <http://www.culture.niv.ru/doc/literature/world-encyclopedia> (дата звернення: 10.06.2020).
44. Норман Линдсей (Norman Lindsay). URL: <https://www.liveinternet.ru/users/truskovalent/post441181587/> (дата звернення: 10.06.2020).
45. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. М.: Флинта: Наука, 2003. 320 с.

46. Нелюбин Л.Л., Хухуни Г.Т. История науки о языке: учебник. М.: Флинта: Наука, 2008. 376 с.
47. Павелків Р. В., Цигипало О.П. Дитяча психологія : навч. посіб. К. : Академ-видав, 2008. 432 с.
48. Петриковская А.С. Культура Австралии XIX – XX вв: науч. пособ. М.: Восточная литература, 2007. 253 с.
49. Поэтика хронотопа: Языковые механизмы и когнитивные основания: науч. пособ. / под ред. Г. Берестнева. Вильнюс: Изд-во Института литовского языка, 2010. 236 с.
50. Пропп В. Я. Трансформація чарівних казок. Фольклор і дійсність: підручник. К.: Генеза, 2005. 184 с.
51. Религия австралийцев. Тотемизм. Тотемическая табуация: статья. URL: <http://lib7.com/narody-avstralii-i-okeanii/9-relegija-avstraliicev.html> (дата звернення: 28.04.2020).
52. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія : навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 360 с.
53. Савчук Р. І. Історія становлення наратології: від античної поетики до нових наративних практик студіювання художнього тексту. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. С. 112. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2411-5991/article/viewFile/61100/56779>
54. Савчук Р. І. Наративні стратегії художнього текстотворення: лінгвокогнітивний і семіотичний аспекти (на матеріалі французьких прозових творів XIX-XXI століть): дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.05 / Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2016. 474 с.
55. Славова М.Т. Волшебное зеркало детства. Статьи о детской литературе: учеб. пособ. К.: Издательско-полиграфический центр «Киевский университет», 2002. 94 с.
56. Социальные связи австралийских аборигенов: статья. URL: <https://australialife.ru/socialnye-svyazi-avstralijskix-aborigenov/>

57. Сысоев П.В. Лингвистический корпус в методике обучения иностранным языкам. *Язык и культура*. 2010. С. 99–111
58. Тропы Песен у австралийских аборигенов: статья. URL: http://www.neveroyatno.info/blog/tropy_pesen_u_avstralijskikh_aborigenov/2018-06-13-223 (дата звернення: 12.07.2020).
59. Фольклор австралийцев: статья. URL: <http://www.dinos.ru/myth/z0000030/st001.shtml> (дата звернення: 12.07.2020).
60. Цапів А. О. Казка як жанр літератури для дітей: текст-типологічне дослідження. *Закарпатські філологічні студії*, 3(2), 2018. 58–63 с.
61. Цапів А. О. Наративні прийоми створення дидактичної гри у художніх творах для дітей (на матеріалі коротких оповідань Енід Блайтон “Амелія Джейн”). URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7025> (дата звернення: 12.07.2020).
62. Цапів А. О. Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей: дис. ...доктора філол. наук: 10.02.04 / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, 2020. 419 с.
63. Шмид В. Нарратология: учеб. пособ. М. : Языки славянской культуры, 2003. 312с.
64. Australian Legendary Tales. URL: https://en.m.wikisource.org/wiki/Australian_Legendary_Tales (дата звернення: 26.10.2020).
65. Biber D. *Corpus linguistics: Investigating language structure and use*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 48с.
66. Gibbs May. *Snugglepot & Cuddlepie: their adventures wonderful*. URL: <http://www.maygibbs.org/stories-andcharacters/#&gid=1&pid=1> (дата звернення: 10. 04. 2020).
67. Hunt Peter *International Companion Encyclopedia of Children’s Literature*. Routledge Ltd, 2004. 923 с. – URL: <http://staff.uny.ac.id/sites/default/files/pendidikan/else-liliani-ssmhum/encyclopedia-childrens-literature.pdf> (дата звернення: 15.11.2020).

68. Langloh Parker K. Australian Legendary Tales. 1897. URL: <http://www.sacredtexts.com/aus/alt/> (дата звернення: 15.11.2020).
69. Langmore D. Wall, Dorothy (1894–1942). Australian Dictionary of Biography. *National Centre of Biography, Australian National University*. 1990. URL: <http://adb.anu.edu.au/biography/wall-dorothy-8959/text15761>
70. Lindsay Norman The Magic Pudding. URL: http://pdfbooks.co.za/library/NORMAN_LINDSAY-THE_MAGIC_PUDDING.pdf (дата звернення 16.11.2020).
71. Miroland. Ендемики Австралії: науч. стаття. URL: <http://miroland.com/australian-fauna-endemic/> (дата звернення: 22.03.2020).
72. M. Rolls, M. Johnson. Historical dictionary of Australian aborigines. introduction by: Henry Reynolds. The Scarecrow Press, Inc. Lanham. Toronto: Plymouth, UK, 2011. 213 p.
73. Ryan M.-L. Handbook of Narratology. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2009. 420– 433 p.
74. Ryan M.-L. Narrative Cartography: Towards a Visual Narratology. *What is Narratology: Questions and Answers Regarding the Status of a Theory*. Berlin: Walter de Gruyter, 2003. 333– 364 p.
75. Unaipon D. Legendary Tales of the Australian Aborigines. Miegunyah Press, 2006. URL: <https://www.mup.com.au/items/9780522852462> (дата звернення: 05.08.2020).
76. Wall D. Blinky Bill. 2004. URL: <http://gutenberg.net.au/ebooks04/0400571h.html> (дата звернення: 02.09.2020).